

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.12.7
KOM(2011) 844 galutinis

2011/0412 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo sukuriama demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonė

{SEK(2011) 1478 galutinis}

{SEK(2011) 1479 galutinis}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Europos Sąjunga grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms (Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnis). Be to, Sutartyje taip pat nustatyta, kad Sąjungos veiksmai tarptautinėje arenoje „grindžiami principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą, ir kurių įgyvendinimą ji skatina platesniame pasaulyje: demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvų visuotinio ir nedalomumo, pagarbos žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principais bei Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų laikymusi“ (21 straipsnis).

Taigi demokratijos ir žmogaus teisių rėmimas yra esminis ES išorės veiksmų aspektas. Remdama žmogaus teises ir demokratiją visame pasaulyje, ES naudoja daug įvairių priemonių: nuo politinio dialogo ir diplomatinį iniciatyvų iki finansinio bei techninio bendradarbiavimo ir pagalbos.

Reglamentas, kuriuo sukuriamas Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė (EDŽTRP)¹, yra šios politinės strategijos kertinis akmuo; tai unikali ir matoma tvirto ES išsipareigojimo remti demokratiją ir žmogaus teises išraiška. Pagal priemonę visame pasaulyje teikiant paramą pilietinei visuomenei ir žmogaus teisių institucijoms bei užtikrinant rinkimų stebėjimą gauta realių rezultatų ir būta daug sėkmės atvejų. Dėl nepriklausymo nuo vyriausybės sutikimo ir lankstumo EDŽTRP suteikia svarbios papildomos vertės ES politikos priemonėms.

Naujajame reglamente būtina išsaugoti bendrus EDŽTRP tikslus ir taikymo sritį, kuriais bus prisidedama prie žmogaus teisių ir pagrindinių laisvų, demokratijos ir teisinės valstybės vystymo ir stiprinimo visame pasaulyje.

Šis reglamentas grindžiamas glaudžia demokratijos ir žmogaus teisių tarpusavio sąsaja. Pastaraisiais metais ES paramos demokratijai darbotvarkė buvo nuolat plėtojama kuriant išsamų požiūrį. Visų pirma, pirmasis strateginis, konkretus požiūris į platesnę ir darnesnę paramos demokratijai politiką ES išorės santykiuose nustatytas 2009 m. lapkričio mėn. Tarybos išvadose² dėl paramos demokratijai. 2010 m. gruodžio mėn. Komisija pateikė pirmąją ataskaitą apie tolesnius veiksmus, susijusius su išvadomis, ir buvo priimtos naujos išvados³, kuriose nustatyta dešimt bandomųjų šalių, kuriose turi būti įgyvendinama veiksmų darbotvarkė ir imtasi neatidėliotinų veiksmų.

Todėl svarbu, kad būsimos EDŽTRP taikymo sritis tebebūtų didelė ir aprėptų esamą didelę propagavimo veiklos, esminės paramos ir veiksmų vietoje, įskaitant rinkimų stebėjimą,

¹ 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1889/2006, įsteigiantis demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonę. OL L 386, 2006 12 29, p. 1, 8 konstatuojamoji dalis.

² Tarybos išvados dėl paramos demokratijai ES plėtojant išorės santykius. Siekiant didesnio nuoseklumo ir veiksmingumo, dok. 16081/09.

³ Tarybos išvados dėl paramos demokratijai ES plėtojant išorės santykius. 2010 m. pažangos ataskaita ir siūlomų bandomųjų šalių sąrašas, 3 058-asis UŽSIENIO REIKALŲ tarybos posėdis Briuselyje 2010 m. gruodžio 13 d.

kuriais remiamos visos nuo demokratijos neatskiriamos pagrindinės teisės, taip pat visos kitos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, įvairovę. Tai politikos racionalumo, požiūrio išsamumo, veiksmų darnumo ir masto ekonomijos garantija.

Nuo 2007 m. EDŽTRP taikymo sritis apima penkis tikslus:

- didinti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms šalyse, kuriose joms kyla didžiausia rizika;
- stiprinti pilietinės visuomenės svarbą remiant žmogaus teises ir demokratines reformas, palaikant taikų skirtingų grupių interesų derinimą ir stiprinant dalyvavimą bei atstovavimą politikoje;
- remti su žmogaus teisių ir demokratijos klausimais susijusius veiksmus ES gairių srityse, įskaitant veiksmus, susijusius su dialogu žmogaus teisių klausimais, žmogaus teisių gynėjais, mirties bausme, kankinimu, vaikais ir ginkluotais konfliktais, vaiko teisėmis, smurtu prieš moteris ir mergaites ir kova su visų formų jų diskriminacija, tarptautine humanitarine teise ir galimomis būsimomis gairėmis;
- remti tarptautinę ir regioninę žmogaus teisių, teisingumo ir teisinės valstybės apsaugos ir rėmimo bei demokratijos rėmimo sistemą ir ją stiprinti;
- didinti pasitikėjimą demokratiniiais rinkimų procesais ir tų procesų patikimumą bei skaidrumą, visų pirma stebint rinkimus.

Pagal EDŽTRP vykdoma reagavimo strategija⁴ daugiausia grindžiama darbu su pilietinės visuomenės organizacijomis ir per jas vykdoma veikla siekiant ginti pagrindines laisves, kurios sudaro visų demokratinių procesų pagrindą, ir padėti pilietinei visuomenei tapti veiksminga politinių reformų ir žmogaus teisių gynimo jėga. Naujajame reglamente bus išsaugotas visas šis reagavimo strategijos specifiškumas. Taip juo papildomos naujos kartos geografinės programos, į kurias vis labiau įtraukiami demokratijos ir žmogaus teisių tikslai, dėmesį visų pirma sutelkiant į valstybės institucijų kūrimą.

Be to, naujuoju EDŽTRP reglamentu bus sustiprintas ES priemonių rinkinys, kuriuo bus galima veiksmingiau spręsti sunkumus šalyse, kuriose sudėtinga padėtis, arba ekstremaliosios padėties atvejais, kai žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms kyla didžiausia rizika. Naujaisi pokyčiai Europos kaimynystėje, visų pirma Arabų pavasaris, parodė, kad šiose šalyse susiformavo didelis didesnių laisvių ir teisių bei demokratijos poreikis, kurį ES reikia remti. Tokiais atvejais Europos Sąjunga turės galimybę tiesiogiai finansuoti *ad hoc* veiksmus skirdama tiesiogines arba nedideles dotacijas. Šia galimybe bus naudojama tuo atveju, kai dėl procedūrinės tvarkos galėtų nukentėti veiksmų efektyvumas arba dėl jos paramos gavėjams kiltų didelė bauginimo, keršijimo ar kitokia rizika. *Ad hoc* veiksmai iš esmės būtų įtraukiami į strateginius dokumentus ir metines programas. Tačiau išimtinėmis aplinkybėmis *ad hoc* veiksmai galėtų būti tvirtinami pasitelkiant specialiąsias į programavimo ciklą neįtrauktas priemones.

Žvelgiant iš platesnės perspektyvos, siūlomą EDŽTRP reglamentą reikėtų vertinti atsižvelgiant į visas 2014–2020 m. daugiametę finansinei programai siūlomas finansines priemones, kaip nurodyta Komunikate „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“. Kartu su

⁴ 2006 m. sausio 25 d. Komisijos komunikatas.

4 išlaidų kategorijos („Europos vaidmuo pasaulyje“) priemonėmis ir Europos plėtros fondu naujoji EDŽTRP užtikrins didesnę ES išorės veiksmų darną ir veiksmingumą.

Pagal Tarybos sprendimą, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) struktūra ir veikimas⁵, vyriausiasis įgaliotinis (Komisijos pirmininko pavaduotojas) užtikrina Sąjungos išorės veiksmų bendrą politinį koordinavimą, be kita ko, pasitelkdamas ir EDŽTRP. Visų pirma EIVT prisideda prie EDŽTRP programavimo ir valdymo ciklo, kaip nurodyta minėto Tarybos sprendimo 9 straipsnio 3 dalyje.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

2011 m. lapkričio 26 d. – 2011 m. sausio 31 d. Europos Komisija vykdė viešąsias konsultacijas dėl būsimo ES išorės veiksmų finansavimo. Viešosiose konsultacijose naudotasi elektroniniu klausimynu, prie kurio buvo pridėtas susijusių Komisijos ir EIVT tarnybų parengtas informacinis dokumentas „Koks bus ES išorės veiksmų finansavimas po 2013 m.“ (angl. *What funding for EU external action after 2013?*). Per viešąsias konsultacijas gauta 220 atsakymų, iš kurių matyti platus ir įvairus pažiūrų spektras, parodantis išorės veiksmų bendruomenei būdingų struktūrų, nuomonių ir tradicijų įvairovę.

Dauguma respondentų (maždaug 70 proc.) patvirtino, kad ES finansinė intervencija pagrindinėse politikos srityse, kurios remiamos ES išorės veiksmų finansinėmis priemonėmis⁶, davė **daug papildomos naudos**. Daugelis respondentų ES papildomos naudos kriterijų pavadino pagrindine ateities varomąja jėga: jie laikėsi nuomonės, kad ES turėtų išnaudoti savo santykinį pranašumą, susijusį su jos tvirtomis pozicijomis pasaulyje, plačia patirtimi, viršvalstybiniu pobūdžiu ir koordinavimo skatintojos vaidmeniu, ir išnaudoti masto ekonomiją.

Beveik visi respondentai (92 proc.) palaiko didesnės diferenciacijos požiūrį, pagal kurį pagalba būtų pritaikyta prie šalies gavėjos padėties remiantis patikimais kriterijais ir veiksmingu duomenų rinkimu; vadovaujantis tokiu požiūriu būtų didinamas ES finansinių priemonių poveikis. Daugiau kaip du trečdaliai respondentų mano, kad ES išorės veiksmuose pakankamai atsižvelgiama į ES interesus ir kad šie išorės veiksmai turėtų būti labiau grindžiami ES vertybėmis ir principais, taip pat šalių partnerių vystymosi tikslais. Mažuma mano, kad ES išorės veiksmuose daugiau dėmesio turėtų būti skiriama ES interesams pasaulinėje ekonomikoje, visų pirma besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse.

Kalbant apie priemonių supaprastinimą ir geografinių bei teminių priemonių pusiausvyrą, nuomonės dėl ES teminių programų peržiūros ir galimo jų skaičiaus sumažinimo skiriasi. Daugelis baiminasi, kad dėl to galėtų sumažėti bendra teminiams veiksams skiriama suma, ir ragina verčiau supaprastinti taisykles, reglamentuojančias galimybę gauti teminių finansavimą ir jo panaudojimą. Pažymėta, kad svarbūs yra keli teminiai klausimai, kaip antai Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonės stiprinimas, kovos su klimato kaita priemonių finansavimas ar dabartinės vystomojo bendradarbiavimo priemonės teminės

⁵ 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimas 2010/427/ES.

⁶ T. y. taika ir saugumas, skurdo mažinimas, humanitarinė pagalba, investavimas į stabilumą ir augimą plėtros ir kaimyninėse šalyse, pasaulinės reikšmės uždavinių sprendimas, ES ir tarptautinių standartų bei vertybių rėmimas, augimo ir konkurencingumo rėmimas užsienyje.

programos. Didesnį ES priemonių geografinių ribų lankstumą, kaip būdą atsižvelgti į tarpregionines problemas, palaiko didelė respondentų dauguma.

Dauguma respondentų sutinka, kad bendru programavimu ir bendruoju finansavimu dalyvaujant valstybėms narėms galima padidinti ES išorės veiksmų poveikį ir darną, supaprastinti pagalbos teikimą ir sumažinti bendras sandorių sąnaudas.

Kalbant apie **vienmintiškumą ir sąlygas**, respondentai plačiai palaiko idėją sąlygas nagrinėti atsižvelgiant į šalies gavėjos pagarbą žmogaus teisėms, mažumoms, geram valdymui ir kultūrų raiškos įvairovei (78 proc.) arba į tos šalies politikos kokybę ir į jos gebėjimą bei norą įgyvendinti patikimą politiką (63 proc.). Dauguma respondentų kritiškai vertina idėją išorės bendradarbiavimą grįsti pačios ES interesais.

Dėl ES išorės veiksmų **žmogaus teisių ir demokratijos** srityje visi respondentai atkreipė dėmesį į būtinybę toliau skatinti ir remti šiuos tikslus visame pasaulyje tiek įtraukiant juos į visas ES politikos kryptis bei veiksmus, tiek siekiant jų pagal tikslinę, atskirą, bet papildomą finansinę priemonę. Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė labai vertinama ir visos suinteresuotosios šalys prašė ES didinti jos potencialą, apsaugoti jos papildomą vertę ir toliau spartinti pagal šią priemonę skiriamos pagalbos teikimą, visų pirma sudėtingiausiais ir skubiausiais atvejais.

Poveikio vertinimas

Komisija atliko poveikio vertinimą, kuriame nagrinėtos 3 pagrindinės politikos alternatyvos (įskaitant tam tikras papildomas galimybes):

- 1) nerengti atskiro EDŽTRP reglamento, o žmogaus teisių ir demokratijos rėmimą įtraukti į kitas priemones;
- 2) nekeisti dabartinio reglamento ir tik padidinti biudžeto lėšas, iš kurių pagal dabartinę sistemą bus finansuojama papildoma veikla;
- 3) parengti reglamentą, kuriuo būtų sudaromos geresnės sąlygos veikti, išsaugant pagrindines galiojančio reglamento ypatybes.

Pirmoji galimybė atmesta, nes buvo aiškiai matyti, kad žmogaus teisėms ir demokratijai remti skirtos savarakiškos priemonės galiojimo nutraukimas būtų neigiamas politinis ženklas ir dėl to būtų panaikinti ypatingi ir vertingi darbo principai, kaip antai priimančiosios šalies sutikimo nebuvimas ar orientavimasis į pilietinės visuomenės veikėjus. Dėl to savo ruožtu sumažėtų pagalbos teikimo veiksmingumas ir būtų gerokai pakenkta ES matomumui bei reputacijai.

Antrosios galimybės taip pat atsisakyta, nes ji neleistų pasinaudoti galimybe tinkamai spręsti naujus uždavinius, taisyti tam tikras klaidas remiantis įgyta patirtimi ir tenkinti naujus poreikius.

Pasirinkta trečioji galimybė, nes ji leistų išsaugoti priemonių politinę ir veiklos naudą ir sudarytų galimybę geriau pritaikyti reglamentą. Pagal šią galimybę naujasis projektas turėtų būti parengtas kaip reglamentas, kuriuo būtų sudaromos geresnės galimybės veikti. Įdiegta

peržiūrėta priemonė būtų į procesą orientuota priemonė, kurioje dėmesys būtų sutelktas į keturis skirtingus aspektus:

- teminių kampanijų, kuriose būtų derinama propagavimo veikla ir veikla vietoje siekiant svarbių tikslų (pvz., remti demokratiją) ir sprendžiami su sunkiais teisių pažeidimais (pvz., kankinimu, mirties bausme, diskriminacija ir kt.) susiję klausimai, taip pat teikiama esminė parama pagrindiniams veikėjams ir vykdomas susijęs pilietinis švietimas;
- tikslinės paramos klestinčios pilietinės visuomenės vystymuisi ugdant jos gebėjimus siekti demokratijos ir žmogaus teisių bei jas ginti ir konkrečiam pilietinės visuomenės, kaip teigiamų pokyčių siekiančio veikėjo, vaidmeniui;
- ES gebėjimų stiprinimo, kad ji galėtų greitai reaguoti į skubos atvejus, susijusius su žmogaus teisėmis, ir išsamaus ES žmogaus teisių gynėjo mechanizmo sukūrimo;
- tvirtesnio ir labiau integruoto požiūrio į demokratinis ciklus užtikrinant rinkimų stebėjimą ir teikiant kitų rūšių paramą demokratiniams ir rinkimų procesams.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Siūloma priemonė pagrįsta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 209 straipsniu, kuriame nustatytas teisinis bendradarbiavimo vystymosi labai vadovaujantis Sąjungos išorės veiksmų principais ir tikslais pagrindas. Be to, Europos Sąjungos paramos demokratijai ir žmogaus teisėms įgyvendinant savo išorės veiksmus svarba papildomai pagrindžiama Europos Sąjungos sutarties 2 ir 21 straipsniuose.

Siūlomo reglamento tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti ir, atsižvelgiant į veiksmo mastą bei aprėptį, tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, todėl, laikydamasi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. ES turi išskirtines galimybes dalį išorės pagalbos suteikti valstybių narių vardu ir kartu su jomis ir dėl to šalyse, kuriose ji veikia, ji įgyja didesnę pasitikėjimą. Daugelis valstybių narių neturi pajėgumų ir (arba) pasiryžimo plėtoti pasaulinio masto išorės priemones. Taigi vienintelė galimybė ES vertybes skatinti pasauliniu mastu ir užtikrinti ES veiklą visame pasaulyje – imtis ES lygio veiksmų.

Siūlomu reglamentu taip pat stiprinami koordinavimo gebėjimai ir sudaromos geresnės sąlygos vykdyti bendrą programavimą su valstybėmis narėmis užtikrinant veiksmingą darbo padalijimą ir pagalbos teikimą. Sąjunga turi teikti pagalbą ten, kur jos poveikis didesnis, ir sutelkti dėmesį į demokratijos, gero valdymo, žmogaus teisių ir teisinės valstybės rėmimą visame pasaulyje, į savo ilgalaikį ir numatomą dalyvavimą teikiant paramą vystymuisi ir į savo vaidmenį koordinuojant veiksmus su valstybėmis narėmis. Pagal Sutarties 5 straipsnyje nustatytą proporcingumo principą siūlomu reglamentu neviršijama to, kas būtina jo tikslams pasiekti.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Siūloma priemonė įtraukta į priemones, kurios bus įgyvendinamos pagal Europos Sąjungos daugiamečių finansinės programos IV išlaidų kategoriją „Europos vaidmuo pasaulyje“. Šio

reglamento įgyvendinimo 2014–2020 m. finansinis paketas yra 1 578 000 000 EUR (galiojančiomis kainomis). Tai atitinka apytikriai 225 000 000 EUR vidutinį metinį paketą.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo sukuriama demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonė

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 209 ir 212 straipsnius,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

įstatymo galią turinčio teisės akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁷,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁸,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) šis reglamentas yra viena iš priemonių, kuriomis tiesiogiai remiama Europos Sąjungos išorės politika. Juo bus pakeistas 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1889/2006, įsteigiantis demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonę⁹;
- (2) šiuo reglamentu sukuriama demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonė, leidžianti teikti pagalbą neatsižvelgiant į trečiųjų šalių vyriausybių ir kitų valdžios institucijų sutikimą;
- (3) Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, kurių visuomenėje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė;
- (4) Europos Sąjungos sutarties 21 straipsnyje nustatyta, kad Sąjungos išorės veiksmai grindžiami principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą: demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinio ir nedalomumo, pagarbos žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principais bei Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų laikymusi;

⁷ OL C , , p. .

⁸ OL C , , p. .

⁹ OL L 386, 2006 12 29, p. 1–11.

- (5) šia finansavimo priemone padedama siekti Sąjungos išorės veiksmų, įskaitant Europos vystymosi politikos veiksmus, tikslų;
- (6) Sąjungos pagalba demokratijai ir teisei valstybei, pagarbai žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms pagrįsta visuotinai pripažintais bendraisiais principais, nustatytais Tarptautinėje žmogaus teisių chartijoje ir visuose kituose Jungtinių Tautų priimtuose dokumentuose dėl žmogaus teisių, taip pat svarbiuose regioninio lygmens dokumentuose dėl žmogaus teisių;
- (7) lyčių lygybė ir moterų teisės yra pagrindinės žmogaus teisės ir socialinio teisingumo klausimas ir jų rėmimas yra svarbi šio reglamento dalis;
- (8) demokratija ir žmogaus teisės yra neatsiejamai susijusios, kaip primenama 2009 m. lapkričio 18 d. Tarybos išvadose dėl paramos demokratijai ES plėtojant išorės santykius. Tokios pagrindinės laisvės, kaip antai saviraiškos ir asociacijų laisvė, yra būtina politinio pliuralizmo ir demokratinų procesų sąlyga, o demokratinė kontrolė ir valdžių atskyrimas yra būtini siekiant palaikyti nepriklausomą teismų veiklą ir teisinę valstybę, kurios savo ruožtu būtinos veiksmingai žmogaus teisių apsaugai užtikrinti;
- (9) žmogaus teisių kultūros kūrimas ir palaikymas bei siekis, kad demokratija tarnautų piliečiams, nors tai ypač aktualu ir sudėtinga besiformuojančios demokratijos valstybėse, iš tiesų yra nuolatinis uždavinys, kuri turi spręsti visų pirma konkrečios šalies žmonės, tačiau nemeninant tarptautinės bendruomenės įsipareigojimų. Tuo tikslu taip pat būtinos įvairios institucijos, visų pirma nacionaliniai demokratiniai parlamentai, kurios turėtų užtikrinti dalyvavimą, atstovavimą, reagavimą ir atskaitomybę;
- (10) siekiant šiuos klausimus veiksmingai, skaidriai, laiku ir lanksčiai spręsti pasibaigus Reglamento (EB) Nr. 1889/2006 galiojimui, ir toliau reikia konkrečių finansinių išteklių bei konkrečios finansavimo priemonės, kuri galėtų toliau būti nepriklausomai taikoma;
- (11) pagal šį reglamentą Sąjungos pagalba skirta papildyti įvairias kitas Sąjungos politikos demokratijos ir žmogaus teisių srityje įgyvendinimo priemones: nuo politinio dialogo ir diplomatinių demaršų iki įvairių finansinio ir techninio bendradarbiavimo priemonių, įskaitant geografines ir temines programas. Ji taip pat papildys labiau su krize susijusius veiksmus, vykdomus pagal Stabilumo priemonę;
- (12) pagal šį reglamentą Sąjunga teiks pagalbą, kuria padedama pasaulio, regionų, nacionaliniu ir vietos mastu kartu su pilietine visuomene spręsti žmogaus teisių ir demokratizacijos klausimus ir kuri apima visų rūšių nuo valstybės nepriklausomų asmenų ar grupių, veikiančių žmogaus teisių ir demokratijos rėmimo srityje, socialinę veiklą;
- (13) be to, kadangi demokratijos ir žmogaus teisių tikslai turi būti vis labiau įtraukiami į visas išorės pagalbos finansavimo priemones, pagal šį reglamentą Sąjungos pagalba dėl savo pasaulinio pobūdžio ir veikimo neatsižvelgiant į trečiųjų šalių vyriausybių ir kitų valdžios institucijų sutikimą atliks dar ir konkrečią papildomą funkciją. Tai suteiks galimybę bendradarbiauti su pilietine visuomene opiais žmogaus teisių ir demokratijos klausimais ir sudarys sąlygas lanksčiai reaguoti į kintančias aplinkybes. Ši priemonė taip pat turėtų suteikti Sąjungai galimybę numatyti ir remti konkrečius tarptautinius tikslus ir priemones, kurie nėra susiję geografiškai ar su krizėmis ir kuriems gali reikėti taikyti tarptautinį požiūrį arba kurie gali apimti veiksmus ir Sąjungoje, ir įvairiose trečiosiose šalyse. Be to, priemonė sudarys būtiną pagrindą veiksams, kaip antai paramai nepriklausomoms Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijoms, kuriems reikalinga darni politika, vienoda valdymo sistema ir bendri veiklos standartai;

- (14) Sąjunga ypatingą dėmesį skirs tokioms šalims ir tokiems skubos atvejams, kai žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms gresia didžiausia rizika ir kuriose šios teisės ir laisvės negebamos ypač akivaizdžiai ir sistemingai. Tokiais atvejais politinis prioritetas bus teikiamas atitinkamų tarptautinių teisės aktų laikymosi rėmimui, apčiuopiamos paramos bei veiklos priemonių teikimui vietos pilietinei visuomenei ir pagalbai jos darbui, atliekamam labai sudėtingomis aplinkybėmis. Konfliktinėse situacijose Sąjunga pagal atitinkamas Sąjungos gaires skatins visas kariaujančias šalis laikytis teisinių įsipareigojimų pagal tarptautinę humanitarinę teisę;
- (15) tokiose šalyse, kuriose padėtis sudėtingiausia, ar sudėtingiausiose situacijose Sąjunga turėtų turėti galimybę lanksčiai ir laiku reaguoti skirdama *ad hoc* dotacijas, kad patenkintų skubius žmogaus teisių gynėjų apsaugos poreikius. Tai visų pirma bus atliekama tais atvejais, kai pasirinkta procedūrinė tvarka galėtų daryti tiesioginį poveikį priemonių veiksmingumui arba pagalbos gavėjams galėtų kilti didelė bauginimo, keršijimo ar kitokia rizika;
- (16) Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos svariai ir sėkmingai prisideda prie demokratinių procesų trečiosiose šalyse. Tačiau demokratijos skatinimas yra kur kas daugiau nei tik rinkimų procesas. Taigi išlaidos rinkimų stebėjimo misijoms neturėtų sudaryti neproporcingai didelės viso pagal šį reglamentą galimo finansavimo dalies;
- (17) įgyvendinimo įgaliojimais, susijusiais su veiksmais, kurie remiami pagal šį reglamentą, programavimu ir finansavimu, turėtų būti naudojamosi pagal 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai. Atsižvelgiant į šių įgyvendinimo teisės aktų pobūdį, ypač politikos krypties pobūdį, arba į jų finansinį poveikį, jiems patvirtinti paprastai turėtų būti taikoma nagrinėjimo procedūra, išskyrus nedidelio finansinio masto technines įgyvendinimo priemones;
- (18) Sąjungos išorės veiksnių priemonių įgyvendinimo bendros taisyklės ir procedūros nustatytos ... Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. .../...¹⁰, toliau – Bendras įgyvendinimo reglamentas;
- (19) Europos išorės veiksnių tarnybos struktūra ir veikimas apibūdinti Tarybos sprendime 2010/427/ES,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir tikslai

Šiuo reglamentu sukuriama Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė, pagal kurią Sąjunga teiks pagalbą demokratijos ir teisinės valstybės, pagarbos visoms žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms vystymui ir stiprinimui.

Tokia pagalba pirmiausia skirta:

- a) didinti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, kaip skelbiama Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose tarptautiniuose bei regioniniuose žmogaus teisių

¹⁰ OL ...

apsaugos dokumentuose, ir skatinti jų laikymąsi, stiprinti jų apsaugą, rėmimą ir stebėseną visų pirma remiant atitinkamas pilietinės visuomenės organizacijas, žmogaus teisių gynėjus ir represijų bei prievartos aukas;

- b) remti ir stiprinti demokratines reformas trečiojoje šalyje stiprinant dalyvaujamąją ir atstovaujamąją demokratiją bei bendrą demokratinį ciklą ir didinant rinkimų procesų patikimumą, visų pirma vykdant rinkimų stebėjimo misijas.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Sąjungos pagalba siejama su šiomis sritimis:

- a) parama dalyvaujamajai ir atstovaujamajai demokratijai bei jų stiprinimu, įskaitant parlamentinę demokratiją, ir parama demokratizacijos procesams, daugiausia pasitelkiant pilietinės visuomenės organizacijas, *inter alia*:

i) skatinant asociacijų ir susirinkimų laisvę, netrukdomą asmenų judėjimą, nuomonės ir saviraiškos laisvę, įskaitant meninę ir kultūrinę saviraišką, laisvą spaudą ir nepriklausomą pliuralistinę tradicinę bei IRT pagrįstą žiniasklaidą, interneto laisvę ir kovos su administracinėmis kliūtimis naudotis šiomis laisvėmis priemones, įskaitant kovą su cenzūra;

ii) stiprinant teisinę valstybę, skatinant teismų nepriklausomybę, skatinant ir vertinant teises bei institucijų reformas ir remiant teisę kreiptis į teismą;

iii) remiant ir didinant Tarptautinio baudžiamojo teismo, *ad hoc* tarptautinių baudžiamųjų tribunolų ir pereinamojo laikotarpio teisingumo sistemos procesų svarbą, taip pat tiesos ir susitaikymo priemones;

iv) remiant reformas, skirtas veiksmingai ir skaidriai demokratinei atskaitomybei ir priežiūrai, įskaitant saugumo ir teisingumo sektorių priežiūrą, užtikrinti ir skatinant taikyti kovos su korupcija priemones;

v) skatinant politinį pliuralizmą ir demokratinį politinį atstovavimą, taip pat skatinant politinį piliečių, visų pirma socialiai atskirtų grupių, dalyvavimą demokratinėse reformų procese vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis;

vi) skatinant vyrų ir moterų dalyvavimą lygiomis teisėmis visuomeniniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime, taip pat remiant lygias moterų galimybes, jų dalyvavimą ir politinį atstovavimą;

vii) remiant priemones, skirtas taikiam skirtingų grupių interesų derinimui palengvinti, įskaitant paramą pasitikėjimo stiprinimo priemonėms, susijusioms su žmogaus teisėmis ir demokratizacija;

- b) žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių rėmimu ir gynimu, kaip skelbiama Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose tarptautiniuose bei regioniniuose dokumentuose dėl pilietinių, politinių, ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių. Tai pagalba, daugiausia teikiama per pilietinės visuomenės organizacijas, skirta, *inter alia*:

- i) mirties bausmės panaikinimui, kankinimų, netinkamo elgesio bei kito žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudymo prevencijai ir kankinimų aukų reabilitacijai;
 - ii) žmogaus teisių gynėjų paramai, gynimui ir pagalbai pagal JT deklaracijos dėl asmenų, grupių ir visuomenės institucijų teisės ir pareigos remti ir ginti visuotinai pripažintas žmogaus teises ir pagrindines laisves 1 straipsnį;
 - iii) kovai su rasizmu ir ksenofobija, taip pat įvairių rūšių diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl lyties, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių ypatybių, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinės ar bet kokios kitos nuomonės, priklausymo tautinei mažumai, nuosavybės, kilmės, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos;
 - iv) minties, sąžinės ir religijos ar tikėjimo laisvės rėmimui, įskaitant priemones, skirtas panaikinti visų formų neapykantą, netoleranciją ir diskriminaciją dėl religijos ar tikėjimo, ir skatinant toleranciją bei pagarbą religijų ir kultūrų įvairovei;
 - v) čiabuvių tautų teisėms ir asmenų, priklausančių mažumoms ir etninėms grupėms, teisėms;
 - vi) moterų teisėms, kaip skelbiama Konvencijoje dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir šios konvencijos neprivalomuose protokoluose, įskaitant kovos su moterų lyties organų žalojimu, priverstinėmis santuokomis, nusikaltimais dėl garbės, prekyba moterimis ir kitų rūšių smurtu prieš moteris priemones;
 - vii) vaikų teisėms, kaip skelbiama Vaiko teisių konvencijoje ir jos neprivalomuose protokoluose, įskaitant kovą su vaikų darbu, prekyba vaikais ir vaikų prostitucija, taip pat vaikų ėmimu į kariuomenę ir vaikų kareivių naudojimu;
 - viii) neįgaliųjų teisėms;
 - ix) ekonominėms, socialinėms bei kultūrinėms teisėms ir pagrindiniams darbo standartams bei įmonių socialinei atsakomybei skatinti;
 - x) švietimui, mokymui ir stebėsenai žmogaus teisių ir demokratijos srityje, taip pat vii papunktyje nurodytoje srityje;
 - xi) paramai vietos, regionų, šalies arba tarptautinėms pilietinės visuomenės organizacijoms, susijusioms su žmogaus teisių apsauga, rėmimu ar gynimu ir su priemonėmis, nurodytomis vii papunktyje;
- c) tarptautinės žmogaus teisių, teisingumo, teisinės valstybės ir demokratijos apsaugos, taip pat tarptautinės humanitarinės teisės rėmimo sistemos stiprinimu, visų pirma:
- i) teikiant paramą tarptautinėms ir regioninėms priemonėms žmogaus teisių, teisingumo, teisinės valstybės ir demokratijos srityse;
 - ii) skatinant pilietinės visuomenės bendradarbiavimą su tarptautinėmis ir regioninėmis tarpvyriausybėmis organizacijomis, taip pat remiant pilietinės visuomenės veiklą, kuria siekiama skatinti tarptautinių ir regioninių priemonių, susijusių su žmogaus teisėmis, teisingumu, teisine valstybe ir demokratija, įgyvendinimą ir jį stebėti;

- iii) organizuojant mokymą tarptautinės humanitarinės teisės klausimais, skleidžiant apie ją informaciją ir remiant jos vykdymą;
- d) pasitikėjimo demokratinių rinkimų procesais ir šių procesų patikimumo bei skaidrumo didinimu prisidedant prie viso rinkimų ciklo veiksmingumo ir nuoseklumo, visų pirma,
 - i) vykdant Sąjungos rinkimų stebėjimo misijas;
 - ii) naudojant kitas rinkimų procesų stebėsenos priemones;
 - iii) prisidedant prie pilietinės visuomenės organizacijų rinkimų stebėjimo gebėjimų ugdymo regioniniu ir vietos lygmenimis ir remiant jų iniciatyvas skatinti dalyvavimą rinkimų procesuose ir su jais susijusioje tolesnėje veikloje;
 - iv) remiant priemones, skirtas nuosekliai integruoti rinkimų procesus į demokratinį ciklą ir įgyvendinti Sąjungos rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijas.
- 2. Lyčių lygybės, vaikų teisių, čiabuvių teisių ir neįgalių asmenų teisių rėmimas ir apsauga, taip pat tokie principai, kaip antai pažeidžiamų grupių skatinimas priimti sprendimus, jų dalyvavimas, nediskriminacinis elgesys ir atskaitomybė, įtraukiami, jeigu reikia, į visas šiame reglamente nurodytas pagalbos priemones.
- 3. Pagalbos priemonės įgyvendinamos trečiųjų šalių teritorijoje arba yra tiesiogiai susijusios su trečiosiose šalyse kylančiomis situacijomis arba su pasaulinio masto ar regioniniais veiksmais.
- 4. Nustatant pagalbos priemones atsižvelgiama į konkrečias krizės ar skubos atvejų ypatybes ir į šalis ar situacijas, kuriose yra didelė grėsmė pagrindinėms teisėms, žmonių saugumui kyla didžiausia rizika ar žmogaus teisių organizacijos ir gynėjai veikia sudėtingiausiomis sąlygomis.

3 straipsnis

Bendroji programavimo ir įgyvendinimo sistema

Pagal šį reglamentą Sąjungos pagalba įgyvendinama laikantis Bendro įgyvendinimo reglamento ir taikant toliau nurodytas priemones:

- a) strateginius dokumentus ir, prireikus, jų peržiūras;
- b) metines veiksmų programas, individualias priemones ir paramos priemones;
- c) specialiąsias priemones.

4 straipsnis

Strateginiai dokumentai

- 1. Strateginiuose dokumentuose nustatoma Europos Sąjungos pagalbos teikimo pagal šį reglamentą strategija remiantis Sąjungos prioritetais, tarptautine padėtimi ir pagrindinių

partnerių veikla. Jie dera su bendru šio reglamento tikslu, kitais tikslais, taikymo sritimi ir principais.

2. Strateginiuose dokumentuose nustatomos Sąjungai finansuoti šio reglamento galiojimo laikotarpiu atrinktos prioritinės sritys, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai ir veiklos rezultatų rodikliai. Šiuose dokumentuose taip pat nurodomas orientacinis lėšų bendras paskirstymas ir paskirstymas pagal kiekvieną prioritinę sritį, tam tikrais atvejais nurodant intervalą.
3. Strateginiai dokumentai tvirtinami Bendro įgyvendinimo reglamento 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Strateginiai dokumentai tokia pat tvarka atnaujinami, jei tai būtina iš esmės pasikeitus aplinkybėms ir politikai.

5 straipsnis

Komitetas

Komisijai padeda Demokratijos ir žmogaus teisių komitetas (toliau – komitetas). Tai komitetas, kaip apibrėžta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

6 straipsnis

Orientacinė finansavimo suma

Šio reglamento įgyvendinimo 2014–2020 m. finansinis paketas yra 1 578 000 000 EUR (galiojančiomis kainomis). Metinius asignavimus patvirtina biudžeto valdymo institucija, neviršydama 2014–2020 m. finansinėje programoje nustatytų ribų.

7 straipsnis

Europos išorės veiksmų tarnyba

Šis reglamentas taikomas laikantis Tarybos sprendimo 2010/427/ES, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas.

8 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2014 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje,

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

- 1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas
- 1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje
- 1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis
- 1.4. Tikslas (-ai)
- 1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas
- 1.6. Trukmė ir finansinis poveikis
- 1.7. Numatomas (-i) valdymo metodas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

- 2.1. Priežiūros ir atskaitomybės taisyklės
- 2.2. Valdymo ir kontrolės sistema
- 2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

- 3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (s)
- 3.2. Numatomas poveikis išlaidoms
 - 3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms suvestinė
 - 3.2.2. Numatomas poveikis veiklos asignavimams
 - 3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams
 - 3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa
 - 3.2.5. Trečiųjų šalių finansinis įnašas
- 3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo visame pasaulyje finansavimo priemonė, pasiūlymas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje¹¹

19 antraštinė dalis: Išorės santykiai

19 04 veikla: Europos priemonė demokratijai ir žmogaus teisėms (EIDHR)

Šio biudžeto skyriaus antraštinė dalis atitinka dabartinę 2007–2013 m. finansinių priemonių struktūrą. Siūloma išlaikyti tokią pat veiklą ir 19 04 antraštinę dalį.

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone**

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone, kuri bus priimta įgyvendinus bandomąjį projektą ir (arba) parengiamuosius veiksmus**¹²

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **esamos priemonės galiojimo pratęsimu**

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **priemone, perorientuota į naują priemonę**

1.4. Tikslai

1.4.1. Komisijos daugiametis (-čiai) strateginis (-iai) tikslas (-ai), kurio (-ių) siekiama šiuo pasiūlymu (šia iniciatyva)

Šia finansavimo priemone siekiama remti šiuos 2011 m. birželio 29 d. Komisijos komunikate „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas. II dalis“ (COM/2011 500. Strategijos „Europa 2020“ biudžetas. II dalis. Politikos dokumentas „Išorės veiksmai“, p. 43) nustatytus strateginius tikslus:

šiuo reglamentu bus siekiama dviejų tikslų:

1. Didinti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, kaip skelbiama Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose tarptautiniuose bei regioniniuose žmogaus teisių apsaugos dokumentuose, ir skatinti jų laikymąsi, stiprinti jų apsaugą, rėmimą ir stebėseną visų pirma remiant atitinkamas pilietinės visuomenės organizacijas, žmogaus teisių gynėjus ir represijų bei prievartos aukas;

¹¹ VGV – veikla grindžiamas valdymas, VGB – veikla grindžiamas biudžeto sudarymas.

¹² Kaip nurodyta Finansinio reglamento 49 straipsnio 6 dalies a arba b punkte.

2. Remti ir stiprinti demokratines reformas trečiosiose šalyse stiprinant dalyvaujamą ir atstovaujamaą demokratiją bei bendrą demokratinę ciklą ir didinant rinkimų procesų patikimumą, visų pirma vykdant rinkimų stebėjimo misijas.

1.4.2. *Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ir atitinkama VGV / VGB veikla*

Du pirma minėti tikslai praktikoje bus įgyvendinti siekiant įvairių konkrečių tikslų.

1 konkretus tikslas

Rengti **temines kampanijas**, kuriose būtų derinama propagavimo veikla ir veikla vietoje siekiant svarbių tikslų (pvz., tarptautinio teisingumo) ir sprendžiami su sunkiais teisių pažeidimais (pvz., kankinimu, mirties bausme, diskriminacija ir kt.) susiję klausimai, taip pat teikiama esminė parama pagrindiniams veikėjams ir vykdomas susijęs pilietinis švietimas.

2 konkretus tikslas

Teikti tikslią paramą **klestinčios pilietinės visuomenės** vystymuisi ugdant jos gebėjimus siekti demokratijos ir žmogaus teisių bei jas ginti ir konkrečiam pilietinės visuomenės, kaip teigiamų pokyčių siekiančio veikėjo, vaidmeniui.

3 konkretus tikslas

Stiprinti ES gebėjimus, kad ji galėtų veikti sudėtingiausioje aplinkoje, greitai reaguoti į **skubos atvejus, susijusius su žmogaus teisėmis**, ir remti žmogaus teisių gynėjus, kuriems reikalinga apsauga.

4 konkretus tikslas

Nustatyti tvirtesnę ir labiau integruotą požiūrį į **demokratinis ciklus** užtikrinant rinkimų stebėjimą ir teikiant kitų rūšių paramą demokratiniams ir rinkimų procesams.

1.4.3. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų turėti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Remti apčiuopiamus rezultatus skatinant ir remiant demokratiją bei žmogaus teises visame pasaulyje.

Laiku pradėti įgyvendinti projektą, įskaitant greitojo reagavimo mechanizmą, skirtą neatidėliotinai spręstiniems pažeidimo atvejams ir žmogaus teisių gynėjams. Laiku imtis tolesnių veiksmų ir papildomų veiksmų, atlikti mokėjimus ir užbaigti projektą.

1.4.4. Rezultatų ir poveikio rodikliai

Nurodyti pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo stebėjimo rodiklius.

Dvieju pirma minėtų tikslų ir keturių konkrečių tikslų įgyvendinimas bus vertinamas, *inter alia*, pagal šiuos rezultatų ir poveikio rodiklius:

pradėtų kampanijų skaičius, įskaitant propaguojamųjų veiksmų skaičių ir visų pirma tai, kiek pasiekta teigiamų trečiųjų šalių teisės aktų pokyčių, susijusių su žmogaus teisių nuostatomis;

tarptautinių konvencijų ratifikavimo skaičius, visų pirma kiek konvencijų galėjo įsigalioti mums teikiant paramą ir kiek yra šalių, kuriose tos konvencijos įsigaliojo;

konkrečių veiksmų vietoje skaičius, visų pirma paremtų susilpnintų pilietinės visuomenės organizacijų ir (arba) pažeidžiamų grupių, kurios priešingu atveju paramos nesulauktų, skaičius;

piliečių, specialistų ir studentų, kurie dalyvavo mokymuose ir kuriems suteikta informacija bei organizuotas švietimas žmogaus teisių ir demokratijos srityje, skaičius;

paremtų pagrindinių veikėjų skaičius, visų pirma tarptautinių organizacijų veiksmi, ataskaitos, teismų praktika ir (arba) pareiškimai, tiesiogiai susiję su mūsų parama;

pasauliniu ir vietos lygmenimis įgyvendintų pilietinės visuomenės projektų skaičius ir jų poveikis žmogaus teisių rėmimo, apsaugos ir stebėsenos atžvilgiu;

žmogaus teisių gynėjų bylų skaičius, visų pirma asmenų, kuriems teikiama politinė, teisinė ir (arba) fizinė apsauga ir kurie išvaduoti iš padėties, kurioje patyrė smurtą, skaičius;

projektų šalyse, kuriose padėtis sudėtingiausia, ir sudėtingiausiais atvejais skaičius, visų pirma veiksmų ir veikėjų, paremtų šiomis sudėtingiausiomis aplinkybėmis, skaičius;

rinkimų procesų ir demokratinių ciklų, kurie buvo paremti, stebėti ir prižiūrėti, skaičius, visų pirma vietoje įgyvendintų ES rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijų skaičius.

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai

Aiškinamojo memorandumo 1 skirsnyje apibrėžiami politikos reikalavimai, kuriuos šia priemone siekiama patenkinti atsižvelgiant į plėtojamas politines gaires. Atsižvelgiant į

ypatingą demokratijos ir žmogaus teisių skatinimo ir rėmimo visame pasaulyje, taip pat reagavimo į neatidėliotinai spręstinus žmogaus teisių pažeidimų ir žmogaus teisių gynėjų apsaugos klausimus pobūdį, reikalavimai bus ir trumpalaikiai, ir ilgalaikiai.

1.5.2. Papildoma ES dalyvavimo nauda

Žvelgiant į ES laimėjimus sprendžiant konfliktus, atkuriant taiką ir kuriant gerovę, atrodytų, kad ES turi puikias galimybes įgyvendinti išorės veiksmus savo valstybių narių vardu ir kartu su jomis, o šalyse, kuriose ji veikia, paprastai turi didelį pasitikėjimą. ES turi geras galimybes savo piliečių vardu prisiimti pasaulio lyderės vaidmenį, visų pirma imdamasi veiksmų demokratijai ir žmogaus teisėms remti ir skatinti. Vis dėlto papildomos Europos dalyvavimo naudos negalima vertinti tik pagal balansą: dalyvavimas atkuriant taiką visame pasaulyje, pagalba skurdžiausiems pasaulio gyventojams ir parama demokratizacijai bei pagarbai žmogaus teisėms neginčijamai parodo, kaip ES savo darbu kasdien kuria vertę. Būtent su tuo bus susiję kitų ES išorės veiksmų finansinių priemonių prioritetai.

Dvidešimt septynioms valstybėms narėms veikiant vadovaujantis bendra politika ir strategija, ES atlieka itin svarbų vaidmenį reaguodama į pasaulinius iššūkius, kaip antai skatindama žmogaus teisių visuotinio principo taikymą visiems žmonėms.

Dėl savo didelės aprėpties ES gali teikti pagalbą atokiausiuose pasaulio regionuose, kuriais dauguma valstybių narių yra menkai strategiškai suinteresuotos, kuriuose jos veikia tik nedideliu mastu ir turi ribotas galimybes veikti. ES imantis veiksmų, pavyzdžiui, Fidžyje, Vanuatu ar Rytų Timore, kuriems neseniai suteiktas naujas finansavimas demokratijos stabilumui ir darniam vystymuisi remti, pagalba pasiekia žmones, kuriems jos reikia labiausiai ir kurie priešingu atveju pagalbos negautų.

Biudžeto apribojimų laikotarpiu, kai keletas valstybių narių priverstos trauktis iš ištisų sektorių ir šalių, ES ir toliau gali aktyviai veikti remdama taiką, demokratiją, solidarumą, stabilumą, gerovę ir skurdo mažinimą savo artimiausiose kaimyninėse šalyse ir visame pasaulyje. Šiomis aplinkybėmis investuoti lėšas ES lygmeniu, kuriuo galima pasiekti realių rezultatų, grynai ekonominiu požiūriu yra prasmingiau nei kada anksčiau. Iš esmės veikdamos per ES, valstybės narės faktiškai gali sutaupyti. Kaip matyti iš neseniai atlikto nepriklausomo tyrimo, įgyvendinant tam tikras pagalbos veiksmingumo reformas, ypač darbo padalijimo atžvilgiu, būtų galima sutaupyti nuo 3 iki 6 mlrd. EUR per metus (*The Benefits of a European Approach*, HTSPE).

Darbas su ES taip pat pigiau atsieina. Administracinės išlaidos, kurios, kaip apytikriai apskaičiuota remiantis 2009 m. duomenimis, sudaro 5,4 proc., yra mažesnės nei vidutinės pagrindinių paramos teikėjų administracinės išlaidos dvišalės pagalbos atveju. Taikomomis administracinėmis taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad ES mokesčių mokėtojų pinigai būtų tinkamai išleidžiami, ir tam taikomi griežti kriterijai, atitiktį kuriems galima tikrinti.

Be to, Europos Komisija yra viena iš skaidriausių pasaulyje pagalbos institucijų. Toks skaidrumas pats savaime yra svarbi priemonė siekiant užtikrinti veiksmingą kainos ir kokybės santykį. Tai pripažino ir organizacija *Publish what you Fund*, šių metų vasario mėn. paskelbtame pirmajame paramos teikėjų pagalbos skaidrumo įvertinime Europos Komisijai skirdama ketvirtą vietą (iš trisdešimties). Mes ir toliau siekiame dar didesnės pažangos.

Neseniai surengtose konsultacijose dėl žaliosios knygos, per kurias siekta išsiaiškinti suinteresuotųjų šalių nuomonę apie mūsų vystymosi politiką, visi pateikusieji atsakymus

sutiko, kad ES atlieka teigiamą vaidmenį remdama gerą valdymą (įskaitant pilietinės visuomenės dalyvavimą), saugumą, žmogaus teises ir lyčių lygybę.

1.5.3. Panašios patirties išvados

Peržiūrose ir įvertinimuose pabrėžti keletas pranašumų

EDŽTRP sudaro galimybę imtis veiksmų nepriklausomai ir veiklai vykdyti *nereikia vyriausybės sutikimo*, o tai itin svarbu, ypač jautriose demokratijos ir žmogaus teisių srityse. Taigi šia priemone remiamas būsimų jaunų Baltarusijos lyderių antrosios pakopos demokratijos srities mokymas užsienyje arba bandoma sušvelninti nesąžiningą kovos už demokratiją aktyvistų, kurie įkalinami, nes priklauso opozicijai, baudžiamumą. Aukų gynėjus, kaip antai teisininkus, taip pat reikia ginti (naudojantis žmogaus teisių gynėjų sistema), nes jiems imantis prodemokratinė aktyvistų ar teisių gynėjų bylų iškyla įkalinimo pavojus.

Priešingai ilgalaikio geografinių programų programavimo požiūriui, EDŽTRP taip pat *užtikrina didesnę lankstumą ir geresnę gebėjimą reaguoti* į kintančias aplinkybes. Tuniso reformų komitetui buvo suteikta neatidėliotina pagalba, kad jis galėtų parengti pereinamojo laikotarpio veiksmų planą ir padėti pilietinei visuomenei dalyvauti šiame procese. Pagal EDŽTRP taip pat bus teikiamas demokratijos mokymas politinių partijų aktyvistams, remiama laisva spauda ir nepriklausoma pliuralistinė tradicinė ir IRT pagrįsta žiniasklaida, įskaitant necenzūruojamas ir netrikdomas elektroninių ryšių technologijas, stebimas perėjimas prie demokratijos ir remiamas visuomenės švietimas demokratijos klausimais. EDŽTRP taip pat galėtų būti naudojama žiniasklaidos gamybos pajėgumams didinti ir žurnalistams mokytį. Ruošiantis artėjantiems rinkimams Tunise, pagal priemonę mokomi tūkstančiai vietos stebėtojų ir atrenkami numatomos ES rinkimų stebėjimo misijos nariai.

EDŽTRP taip pat *veikia sudėtingiausioje aplinkoje*, kurioje pagrindinėms teisėms ir laisvėms kyla didžiausia rizika. Siekiant apsaugoti aktyvistų ir kitų asmenų, kurių gyvybei gali grėsti didelis pavojus, fizinį saugumą, išsami informacija apie tokius projektus negali būti viešai skelbiama. Europos Komisija ataskaitas apie šiuos projektus įgaliojams Tarybos, Parlamento ir EIVT asmenims teikia remdamasi principu „būtina žinoti“ ir gali tik pagirti tokius atsidavusius aktyvistus už drąsą.

Šiems sudėtingiems atvejams tenka maždaug 20 proc. EDŽTRP veiklos. Nuo 2007 m. EDŽTRP parėmė daugiau kaip 100 tokių projektų (60 mln. EUR vertės). Visų pirma, palaikoma savo žmogaus teisių gynėjų tinklo, EDŽTRP parėmė 19 žmogaus teisių gynėjų projektų (13,5 mln. EUR vertės) daugiau kaip 45 šalyse.

Tokiomis aplinkybėmis daugumoje projektų, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama pastangoms padėti nusilpusiai ar nukamuotai pilietinei visuomenei ir žiniasklaidai išlikti, atverti duris dialogui ir pokyčiams, EDŽTRP yra *tarsi šviežio oro gūsis*. Šia priemone siūloma galimybė studentams ir pažeidžiamoms grupėms organizuoti demokratijos srities mokymus, dažnai užsienyje. Pagal ją palaikoma pilietinės visuomenės propaguojamoji veikla ir užsienio diasporos. Kartais pagal ją paprasčiausiai bandoma apsaugoti antidemokratinė represijų aukas ir, jei reikia, išvežti jas iš šalies į saugią vietą.

Grįžtant prie Jazminų revoliucijos temos, dabar jau galima atskleisti, kad 2010 m., t. y. prieš pereinamąjį laikotarpį, Tunise pagal EDŽTRP teikta parama Tuniso žmogaus teisių lygos (LTDH), Demokratinė moterų asociacija (AFTD), profsąjungų (UGTT), teisėjų ir teisininkų asociacijų ir kitų organizacijų veiklai. Apie šią paramą tuo metu viešai neskelbta

ir tai galėjo būti vertinama kaip nesirūpinimas ar pasyvumas, bet iš tikrųjų EDŽTRP aktyviai veikė vietoje.

Peržiūrose ir įvertinimuose taip pat atkreiptas dėmesys į trijų rūšių klausimus

Pirma, dėl plačios tikslų ir strategijos apibrėžties atsirado ***tam tikrų požiūrio skirtumų ir priemonė buvo nepakankamai aiški***, dėl to iškilo dubliavimosi rizika ir sunkumų vertinant veiklos poveikį bei šiek tiek sumažėjo papildomumas.

Antra, nors sudėtingiausiais atvejais oficialiai apibūdinant projektą dažnai būdavo prisidengiama labiau tradicinio pobūdžio vystymosi veikla, kad projektas būtų apsaugotas nuo priešiškos aplinkos, skiriant papildomus EDŽTRP išteklius be šalies sutikimo taip pat kyla rizika, kad lėšos gali būti naudojamos ***veiklai***, kuri pagal priemonę ***nėra prioritėtinė***, finansuoti. Dėl to buvo nustatytos kokybinės paramos priemonės.

Trečia, vis iškyla būtinybė ***didinti*** priemonės ***lankstumą***. Tai ypač pasakytina apie tą ribotą priemonės dalį, pagal kurią sprendžiami sudėtingiausi (vertinant pagal žmogaus teisių pažeidimus ir atvejų neatidėliotinumą) atvejai, kuriais atvirų konkursų sistema atrodytų netinkama.

1.5.4. Suderinamumas ir galima sąveika su kitomis atitinkamomis priemonėmis

Dėl šių aiškių Sutartyje nustatytų įgaliojimų demokratijos ir žmogaus teisių skatinimas bei rėmimas turi būti integruoti ir įtraukti į visas ES politikos kryptis.

EDŽTRP yra įvairių išorės veiksmų finansavimo priemonių, kurias priimti bendrai pasiūlė Europos Komisija ir vyriausiasis įgaliojimas bendrai užsienio ir saugumo politikai, struktūros dalis. Ji papildo ilgalaikes priemones sutelkdama dėmesį į pilietinės visuomenės organizacijų veiklą demokratijos ir žmogaus teisių srityje, sprendama sudėtingiausius atvejus, finansuodama ES rinkimų stebėjimo misijas ir remdama vietos, regionines ir pasaulines kampanijas pagrindiniais žmogaus teisių klausimais. Ši priemonė yra esminė platesnio išorės veiksmų priemonių rinkinio, kuriuo siekiama remti ir saugoti pagarbą žmogaus teisėms, dalis. Pagal priemonę teikiant skubią paramą neatidėliotinai sprendiniais žmogaus teisių pažeidimo atvejais, ji papildo krizių valdymo ir prevencijos priemonių rinkinį, taip pat humanitarinės pagalbos priemones, BUSP veiksmus ir Stabilumo priemonę. Šia priemone taip pat užtikrinama sąsaja su pagalbos, atkūrimo ir vystymosi veikla, nes rūpinamasi fizine ir psichine smurto aukų rehabilitacija ir reintegracija arba teikiama pagalba žmogaus teisių gynėjams, kai jiems skubiai reikalinga apsauga.

Svarbu vietoje pragmatiškai užtikrinti EDŽTRP ir kitų sąveikaujančių priemonių koordinavimą ir tinkamą pagal jas atliekamo darbo padalijimą, visų pirma įvairių atvejų poreikių vertinimo etapais. EDŽTRP iš esmės papildo Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinio direktorato (ECHO) veiksmus, nes pabėgėliai ir humanitarinės pagalbos gavėjai dažnai būna nukentėję nuo žmogaus teisių pažeidimų, kuriuos reikia patvirtinti dokumentais, įregistruoti ir išnagrinėti. Glaudė sąveika ir abipusio stiprinimo ryšiai priemonę sieja su Stabilumo priemone (pvz., ekstremaliųjų situacijų atveju), nevalstybinių veikėjų programa (pvz., parama pilietinės visuomenės organizacijoms), investavimo į žmones programa (pvz., lyčių ir pažeidžiamos grupės), o ateityje – su naująja kaimynystės politikos pilietinės visuomenės programa.

1.6. Trukmė ir finansinis poveikis

Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė ribota**

- Pasiūlymas (iniciatyva) galioja nuo 2014 01 01.
- Finansinis poveikis nuo 2014 01 01 iki 2020 12 31.

Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė neribota**

- Įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visavertis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)¹³

Komisijos vykdomas **tiesioginis centralizuotas valdymas**

Netiesioginis centralizuotas valdymas, vykdymo užduotis perduodant:

- vykdomosioms įstaigoms
- Bendrijų įsteigtoms įstaigoms¹⁴
- nacionalinėms viešojo sektoriaus arba viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms
- asmenims, atsakingiems už konkrečių veiksmų vykdymą pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinę dalį ir nurodytiems atitinkamame pagrindiniame teisės akte, apibrėžtame Finansinio reglamento 49 straipsnyje

Pasidalijamasis valdymas kartu su valstybėmis narėmis

Decentralizuotas valdymas kartu su trečiosiomis šalimis

Jungtinis valdymas kartu su tarptautinėmis organizacijomis (*nurodyti*)

Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skiltyje.

Pastabos

Atsižvelgiant į ypatingą priemonės, kuria siekiama spręsti opius ir sudėtingus žmogaus teisių ir demokratijos klausimus, visų pirma šalyse, kuriose sudėtingiausia padėtis, ir sudėtingiausiose situacijose, taip pat tenkinti skubios apsaugos poreikius, pobūdį jai būtina taikyti kuo daugiau valdymo būdų.

¹³ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html.

¹⁴ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 185 straipsnyje.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Priežiūros ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Europos Komisijos stebėsenos ir vertinimo sistemose vis daugiau dėmesio skiriama rezultatams. Su šiomis sistemomis dirba ir Komisijos personalas, ir išorės specialistai.

Užduočių vadovai delegacijose ir Komisijos būstinėje nuolat įvairiais būdais stebi projektų ir programų įgyvendinimą, be kita ko, jei įmanoma, rengdami apsilankymus vietoje. Stebint gaunama vertingos informacijos apie pažangą, o vadovai gali nustatyti esamas bei galimas kliūtis ir imtis veiksmų joms pašalinti.

Samdomi nepriklausomi išorės ekspertai vertina ES išorės veiksmų įgyvendinimą pagal tris atskiras sistemas. Šie vertinimai padeda didinti atskaitomybę ir tobulinti tolesnius veiksmus, taip pat galima pasinaudoti ankstesne patirtimi formuojant būsimą politiką ir planuojant veiksmus. Pagal visas priemones taikomi tarptautiniu mastu pripažinti OECD-DAC vertinimo kriterijai, įskaitant (galimą) poveikį.

Visų pirma projektų lygmeniu Komisijos būstinės valdomoje į rezultatus orientuotos stebėsenos (angl. ROM) sistemoje gaunama glausta tikslinė paramos priemonių imties kokybės apžvalga. Nepriklausomi ROM specialistai, taikydami labai sistemingą ir standartizuotą metodiką, pateikia vertinimą balais, kuris parodo projekto pranašumus ir trūkumus, ir pateikia rekomendacijų, kaip padidinti veiksmingumą.

Vykdamy projektų vertinimus, kuriems vadovauja už projektą atsakinga ES delegacija, atliekama kruopšti išsamesnė analizė ir projektų vadovams padedama tobulinti tolesnius veiksmus ir pasirengti būsimiems veiksams. Samdomi nepriklausomi įvairių teminių ir geografinių sričių išorės specialistai atlieka analizę ir renka visų suinteresuotųjų šalių, įskaitant galutinius naudos gavėjus, atsiliepimus ir duomenis.

Komisija taip pat atlieka savo politikos strateginius vertinimus, pradedant programavimu bei strategija ir baigiant paramos konkrečiam sektoriui (pavyzdžiui, sveikatos, švietimo ir t. t.), valstybei arba regionui arba konkrečios priemonės įgyvendinimu. Šie vertinimai yra svarbūs formuojant politiką, rengiant priemones ir projektus. Visi šie vertinimai skelbiami Komisijos interneto svetainėje, o nustatytų faktų santrauka pateikiama metinėje ataskaitoje Tarybai ir Europos Parlamentui.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema

2.2.1. Nustatyta rizika

Veiklos, kuri bus vykdoma pagal šią priemonę, aplinkai būdinga toliau nurodyta rizika, dėl kurios šios priemonės tikslai gali būti nepasiekti:

- dėl sudėtingos tikslinės aplinkos, kurioje priemonė veikia, visų pirma šalyse, kuriose padėtis sudėtingiausia, ir (arba) sudėtingiausiomis aplinkybėmis, įgyvendinant projektus gali atsirasti fizinių ir politinių suvaržymų;
- projektai vykdomi visame pasaulyje ir yra nedideli, tad juos įgyvendinant ir prižiūrint gali kilti sunkumų dėl išteklių;

- dėl didelės įvairias valdymo ir kontrolės struktūras taikančių bei dažnai prastus gebėjimus turinčių paramos gavėjų įvairovės įgyvendinant veiklą gali kilti sunkumų ir gali būti vėluojama;
- dėl prastos duomenų apie demokratijos ir žmogaus teisių raidą įvairiose trečiosiose šalyse kokybės, nedidelio jų kiekio ir dažnai prieštaringo pobūdžio Komisijai gali būti sunkiau teikti ataskaitas apie rezultatus ir prisiimti už juos atsakomybę;
- stokojant administravimo lėšų, gali pritrūkti išteklių priemonei tinkamai valdyti.

2.2.2. Numatomas (-i) kontrolės metodas (-ai)

Komisijos vidaus kontrolės procesu siekiama pagrįstai patikinti, kad bus pasiekti tikslai, susiję su jos veiklos veiksmingumu ir efektyvumu, jos finansinių ataskaitų patikimumu ir atitiktimi taikytinai teisės aktu, finansų ir procedūrinei sistemai.

Komisija vykdo platų strateginės politikos ir planavimo procesą, vidaus ir išorės auditą bei taiko kitus Komisijos vidaus kontrolės standartus. Komisija ir toliau naudos dabartinę apskaitos sistemą (ABAC), taip pat konkrečias su išorės pagalba susijusias priemones, kaip antai bendrą RELEX informacijos sistemą (BRIS). Komisija sieks taikyti griežčiausius apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, siekdama užtikrinti, kad jos išorės auditorių (Audito Rūmų) nuomonė nuolat būtų besąlyginė.

Be to, siekdama užtikrinti didžiausią veiksmingumą ir efektyvumą, Komisija taiko specialiai pritaikytą metodą, pagal kurį:

- didelės jos pagalbos dalies valdymas perleidžiamas ES delegacijai vietoje;
- pasitelkiant įgaliojimus suteikiančių institucijų perįgaliotus pareigūnus būstinėje ir delegacijose taikomos aiškios finansinės atskaitomybės ribos;
- reguliariai teikiamos ataskaitos, įskaitant metinį patikinimo pareiškimą, kurį teikia delegacijos vadovas;
- vykdoma svarbi mokymo programa, skirta tiek Komisijos būstinėje, tiek delegacijoje dirbančiam personalui;
- teikiama didelė parama ir gairės;
- reguliariai atliekamos patikros;
- taikoma projekto ciklo valdymo metodika, o kiekvienai iš jo sudedamųjų dalių teikiama kokybinė parama;
- siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimą, taikomos programų ir projektų valdymo, stebėsenos bei ataskaitų teikimo priemonės, įskaitant reguliarią projekto išorės stebėseną vietoje.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Atsižvelgiant į didelės rizikos sąlygas, kuriomis veikia *EuropeAid / FPI*, sistemose reikia numatyti reikšmingą galimų operacijų atitikties reikalavimams klaidų (pažeidimų) lygį ir kuo anksčiau užtikrinti aukšto lygio prevencijos, nustatymo ir taisymo kontrolę mokėjimo procese. Praktiškai tai

reiškia, kad *EuropeAid / FPI*, vykdydami atitikties kontrolę, daugiausia remsis svarbiomis *ex ante* patikromis, kuriuos vietoje atliks tiek išorės auditoriai, tiek Komisijos tarnybos, prieš skiriant galutines išmokas projektui (tuo pačiu metu bus atliekami keli *ex post* auditai ir patikros), ir taip bus užtikrinama kur kas didesnė apsauga negu pagal finansų apsaugos priemones, kurios nustatytos Finansiniame reglamente. *EuropeAid / FPI* atitikties reikalavimams sistema, *inter alia*, sudaro šios svarbios dalys:

Prevencinės priemonės:

- privalomas pagrindinis paramos valdymo darbuotojų ir auditorių mokymas, taip pat apie sukčiavimą;
- konsultavimas (taip pat internetu), įskaitant praktinį sutarčių sudarymo vadovą, vadovą *EuropeAid Companion* ir finansų valdymo priemonių rinkinį (įgyvendinimo partneriams);
- *ex ante* vertinimas siekiant užtikrinti, kad būtų įdiegtos atitinkamos kovos su sukčiavimu priemonės, skirtos išvengti sukčiavimo ir jį nustatyti ES lėšų valdymo srityje, institucijose, valdančiose tam tikras lėšas bendrojo, decentralizuoto ir pasidalijamojo valdymo būdu;
- šalyje partnerėje įdiegtų kovos su sukčiavimu mechanizmų *ex ante* patikra vertinant, ar įvykdytas tinkamumo biudžeto paramai gauti kriterijus, susijęs su viešųjų finansų valdymu (t. y. aktyvus išipareigojimas kovoti su sukčiavimu ir korupcija, tinkamos tikrinimo institucijos, pakankamas teisminis pajėgumas, veiksmingas reagavimas ir sankcijų mechanizmai);
- 2008 m. Akroje Komisija pasirašė Tarptautinę paramos skaidrumo iniciatyvą (angl. IATI) ir susitarė dėl paramos skaidrumo standarto, pagal kurį užtikrinamas punktualesnis, išsamus ir reguliarus duomenų teikimas apie paramos lėšas ir dokumentus;
- nuo 2011 m. spalio 14 d. Komisija įgyvendina pirmąjį IATI standarto etapą dėl skelbiamos pagalbos informacijos skaidrumo iki kito aukšto lygio forumo paramos veiksmingumo klausimais susitikimo Busane 2011 m. lapkričio mėn. Be to, Komisija kartu su ES valstybėmis narėmis kuria bendrą internetinę IT taikomąją programą TR-AID, kurioje iš IATI ir kitų šaltinių gaunami ES pagalbos duomenys verčiami vartotojams suprantama informacija apie pagalbą.

Nustatomieji ir taisomieji veiksmai

- Išorės auditai ir tikrinimai (tiek privalomieji, tiek atliekami remiantis rizika), įskaitant Europos Audito Rūmų auditą;
- retrospektyviniai tikrinimai (grindžiami rizika) ir lėšų susigrąžinimas;
- ES finansavimo sustabdymas didelio sukčiavimo atvejais, įskaitant didelio masto korupciją, kol valdžios institucijos imsis atitinkamų veiksmų siekdamos ištaisyti padėtį ir užkirsti kelią tokiam sukčiavimui ateityje.

EuropeAid / FPI toliau kurs savo kovos su sukčiavimu strategiją pagal 2011 m. birželio 24 d. patvirtintą naująją Komisijos kovos su sukčiavimu strategiją (CAFS), siekdama užtikrinti, *inter alia*, kad:

- *EuropeAid / FPI* kovos su sukčiavimu vidaus kontrolės priemonės būtų visiškai suderintos su CAFS;

- *EuropeAid* / *FPI* sukčiavimo rizikos valdymo metodas būtų tinkamas sukčiavimo rizikos sritims nustatyti ir tinkamai reaguoti;
- iš sistemų, pagal kurias trečiosiose šalyse naudojamos ES lėšos, būtų galima gauti svarbių duomenų siekiant juos panaudoti valdant sukčiavimo riziką (pavyzdžiui, dvigubam finansavimui nustatyti);
- prireikus būtų galima sudaryti tinklų veiklos grupes ir parengti tinkamas IT priemones su išorės pagalbos sektoriumi susijusiems sukčiavimo atvejams nagrinėti. 2.4. Kontrolės išlaidų ir naudos įvertinimas

Visų *EuropeAid* portfelio vidaus kontrolės ir valdymo išlaidų bendras įvertintas metinis vidurkis planuojant 2014–2020 m. biudžetą sudaro **658 mln. EUR** įsipareigojimų. Į šią sumą įskaičiuotas Europos plėtros fondo (EPF), kurio veikla derinama su *EuropeAid* valdymo struktūra, valdymas. Šios „ne veiklos“ išlaidos sudaro apie **6,4 proc.** nustatyto metinio **10,2 mlrd. EUR** vidurkio, numatomo kaip bendrieji (veiklos ir administravimo) *EuropeAid* įsipareigojimai iš jo bendrųjų išlaidų, 2014–2020 m. finansuojamų iš ES bendrojo biudžeto ir Europos plėtros fondo.

Skaičiuojant valdymo išlaidas atsižvelgta į visus *EuropeAid* darbuotojus būstinėje ir delegacijose, infrastruktūrą, keliones, mokymą, stebėseną, vertinimą ir audito sutartis (taip pat sudarytas paramos gavėjų).

EuropeAid planuoja laikui bėgant mažinti valdymo ir operatyvinės veiklos santykį pagal pagerintą ir supaprastintą naujosios priemonės taikomą tvarką, remiantis numatomais pakeitimais pagal persvarstytą Finansinį reglamentą. Didžiausia šių valdymo išlaidų nauda yra susijusi su politikos tikslų įgyvendinimu, veiksmingu ir efektyviu išteklių naudojimu, taip pat griežtų ir ekonomiškai veiksmingų prevencinių priemonių bei kitų patikrų taikymu siekiant užtikrinti, kad lėšos būtų naudojamos teisėtai ir tinkamai.

Nors ateityje bus toliau siekiama tobulinti portfelio valdymo veiklos ir atitikties patikrų pobūdį bei siekius, šios išlaidos apskritai yra būtinos, kad būtų galima veiksmingai ir efektyviai pasiekti priemonių tikslus patiriant mažiausią įmanomą neatitikties riziką (mažesnę kaip 2 proc. liekamoji paklaida). Jos yra kur kas mažesnės nei rizika, kuri būtų patiriama panaikinus arba sumažinus vidaus kontrolę šioje labai rizikingoje srityje.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė(s)

- Dabartinės biudžeto išlaidų eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ⁽¹⁵⁾	ELPA ¹⁶ šalių	šalių kandidačių	trečiųjų šalių	pagal Finansinio reglamento 18 straipsnio

¹⁵ DA – diferencijuotieji asignavimai / NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

¹⁶ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

				17		1 dalies aa punktą
IV	19 04: Europos priemonė demokratijai ir žmogaus teisėms (EIDHR) 19 04 01 Europos priemonė demokratijai ir žmogaus teisėms (EIDHR) 19 04 03 Rinkimų stebėjimas 19 04 05 Ankstesnio bendradarbiavimo pabaigimas 19 04 06 Bandomasis projektas – ES ir Rusijos pilietinės visuomenės forumas 19 04 07 Bandomasis projektas – Parama kankinimų aukoms	Nėra duomenų	NE	NE	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris: 19 04	DA / NDA	ELPA šalių	šalių kandidačių	trečiųjų šalių	pagal Finansinio reglamento 18 straipsnio 1 dalies aa punktą
IV	19 04: Europos priemonė demokratijai ir žmogaus teisėms 19 04 01 Europos priemonė demokratijai ir žmogaus teisėms (EIDHR neįtraukus ES RSM) 19 04 02 ES rinkimų stebėjimo misijos (ES RSM) 19 04 03 Ankstesnio bendradarbiavimo pabaigimas	Nėra duomenų	NE	NE	NE	NE

¹⁷

Šalių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių šalių kandidačių.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms suvestinė

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija:	4	Europos vaidmuo pasaulyje
---	---	---------------------------

DEVCO GD / FPI			2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	IŠ VISO
• Veiklos asignavimai										
19 04	Išipareigojimai	(1)	198,63	202,84	207,04	211,34	213,93	220,24	224,84	1 478,87
	Mokėjimai	(2)	178,43	182,24	186,04	189,94	192,03	197,94	202,14	1 328,77
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami konkrečių programų rinkinio lėšomis ¹⁸										
Budžeto eilutės numeris 19.0104 03		(3)	13,57	13,66	13,76	13,86	15,77	14,06	14,16	98,83
IŠ VISO asignavimų	Išipareigojimai	=1+1a +3								
DEVCO GD / FPI			212,20	216,50	220,80	225,20	229,70	234,30	239,00	1 577,70
	Mokėjimai	=2 +3	192,00	195,90	199,80	203,80	207,80	212,00	216,30	1 427,60

¹⁸ Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

• IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	(4)	198,63	202,84	207,04	211,34	213,93	220,24	224,84	1 478,87
	Mokėjimai	(5)	178,43	182,24	186,04	189,94	192,03	197,94	202,14	1 328,77
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų konkrečių programų rinkinio lėšomis		(6)	13,57	13,66	13,76	13,86	15,77	14,06	14,16	98,83
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos <4> IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	=4+ 6	212,20	216,50	220,80	225,20	229,70	234,30	239,00	1 577,70
	Mokėjimai	=5+ 6	192,00	195,90	199,80	203,80	207,80	212,00	216,30	1 427,60

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija:	5	Administracinės išlaidos
---	----------	--------------------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	IŠ VISO
DEVCO GD / FPI									
• Žmogiškieji ištekliai		7,168	7,096	7,024	6,953	6,953	6,953	6,953	49,100
• Kitos administracinės išlaidos		0,595	0,547	0,541	0,540	0,541	0,541	0,541	3,846
IŠ VISO DEVCO GD / FPI	Asignavimai	7,763	7,643	7,565	7,493	7,494	7,494	7,494	52,945

IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso išsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)								
		7,763	7,643	7,565	7,493	7,494	7,494	7,494	52,945

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		N metai 2014 m.	N+1 metai 2015 m.	N+2 metai 2016 m.	N+3 metai 2017 m.	N+4 metai 2018 m.	N+5 metai 2019 m.	N+6 metai 2020 m.	IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1–5 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Išsipareigojimai	219,963	224,143	228,365	232,693	237,194	241,794	246,494	1 630,645
	Mokėjimai	199,763	203,543	207,365	211,293	215,294	219,494	223,794	1 480,545

3.2.2. *Numatomas poveikis veiklos asignavimams*

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir rezultatus ↓	Rezultato rūšis ¹⁹	Vidutinės rezultato išlaidos	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	IŠ VISO						
			REZULTATAI										Bendras rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų		
			Rezultatų skaičius	Išlaidos	Rezultatų skaičius	Išlaidos	Rezultatų skaičius	Išlaidos	Rezultatų skaičius	Išlaidos	Rezultatų skaičius	Išlaidos			Rezultatų skaičius	Išlaidos
1 KONKRETUS TIKSLAS ²⁰ Teminės kampanijos (t. y. prieš kankinimą, mirties bausmę ir kt.)																
1 konkretaus tikslo tarpinė suma			78–88	43–53	78–88	43–53	78–88	43–53	78–88	43–53	78–88	43–53	78–88	43–53	546–616	20–25 %
2 KONKRETUS TIKSLAS																

¹⁹ Rezultatai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

²⁰ Kaip apibūdinta 1.4.2 skirsnyje „Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ...“.

Klestinčios pilietinės visuomenės ugdymas																
2 konkretaus tikslo tarpinė suma	340–390	76	340–390	76	340–390	76	340–390	76	340–390	76	340–390	76	340–390	76	2 380 – 2 730	35–40 %
3 KONKRETUS TIKSLAS Su žmogaus teisėmis susiję skubos atvejai ir sudėtingiausi atvejai																
3 konkretaus tikslo tarpinė suma	52–76	22,2–33,2	52–76	22,2–33,2	52–76	22,2–33,2	52–76	22,2–33,2	52–76	22,2–33,2	52–76	22,2–33,2	52–76	22,2–33,2	294–371	20–25 %
4 KONKRETUS TIKSLAS Demokratinė ciklų rėmimas																
4 konkretaus tikslo tarpinė suma	47–86	46,4–76,6	47–86	46,4–76,6	47–86	46,4–76,6	47–86	46,4–76,6	47–86	46,4–76,6	47–86	46,4–76,6	47–86	46,4–76,6	329–602	25–30 %
Iš jų rinkimų stebėjimo misijų (RSM)	11–14	44–55	11–14	44–55	11–14	44–55	11–14	44–55	11–14	44–55	11–14	44–55	11–14	44–55	77–98	20–25 %
IŠ VISO IŠLAIDŲ	506-640	198,63	506-640	202,84	506-640	207,04	506-640	211,34	506-640	213,93	506-640	220,24	506-640	224,84	3542 - 4480	1 478,87

3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams

3.2.3.1. Suvestinė

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administraciniai asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administraciniai asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N ²¹ metai 2014 m.	N+1 metai 2015 m.	N+2 metai 2016 m.	N+3 metai 2017 m.	N+4 metai 2018 m.	N+5 metai 2019 m.	N+6 metai 2020 m.	IŠ VISO
Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJA								
Žmogiškieji ištekliai	7,17	7,10	7,02	6,95	6,95	6,95	6,95	49,10
Kitos administracinės išlaidos	0,595	0,547	0,541	0,540	0,541	0,541	0,541	3,846
Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	7,763	7,643	7,565	7,493	7,494	7,494	7,494	52,945
Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ²²								
Žmogiškieji ištekliai	8,81	8,81	8,81	8,81	8,81	8,81	8,81	61,67
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	4,76	4,85	4,95	5,05	6,96	5,25	5,35	37,16
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	13,57	13,66	13,76	13,86	15,77	14,06	14,16	98,83

²¹ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai.

²² Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

IŠ VISO	21,333	21,306	21,324	21,349	23,264	21,551	21,654	151,780
----------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------

3.2.3.2. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą nurodyti sveikais skaičiais (arba ne smulkiau nei dešimtuju tikslumu)

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	
• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)								
XX 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	35,1	34,8	34,4	34,1	34,1	34,1	34,1	
XX 01 01 02 (Delegacijos)	9,8	9,7	9,6	9,5	9,5	9,5	9,5	
XX 01 05 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)								
10 01 05 01 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)								
• Išorės personalas (visos darbo dienos ekvivalento vienetais (FTE)²³								
XX 01 02 01 (CA, INT, SNE finansuojami iš bendrojo biudžeto)	5,2	5,2	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	
XX 01 02 02 (CA, INT, JED, LA ir SNE delegacijose)								
XX 01 04 yy ²⁴	– būstinėje ²⁵	34,7	34,1	33,4	32,7	32,1	31,5	30,9
	– delegacijose	73,4	73,4	73,4	73,4	73,4	73,4	73,4
XX 01 05 02 (CA, INT, SNE – netiesioginiai moksliniai tyrimai)								
10 01 05 02 (CA, INT, SNE – tiesioginiai moksliniai tyrimai)								
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)								
IŠ VISO	158,3	157,1	155,9	154,8	154,1	153,5	152,9	

2014 m. žmogiškieji ištekliai pagal 5 išlaidų kategoriją tarp DEVCO ir FPI paskirstyti taip:

- Etatų planas: 5,5 FTE skirta FPI ir 39,4 FTE skirta DEVCO (iš viso 44,9 FTE)
- Išorės personalas: 3,2 FTE skirta FPI ir 2 FTE skirti DEVCO (iš viso 5,2 FTE)

Kalbant apie žmogiškuosius išteklius pagal 4 išlaidų kategoriją (EIDHR programos BA eilutė), personalą, kuris 2014 m. bus finansuojamas BA eilutės lėšomis, sudaro 102,1 CA, skirto DEVCO (28,7 CA būstinėje ir 73,4 CA delegacijose), ir 6 CA, skirti FPI būstinėje.

²³ CA – sutartininkas („Contract Agent“); INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas („Intérimaire“); JED – jaunesnysis delegacijos ekspertas („Jeune Expert en Délégation“); LA – vietinis darbuotojas („Local Agent“); SNE – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“).

²⁴ Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės personalui, finansuojamam iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

²⁵ Būtina struktūriniais fondams, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žuvininkystės fondui (EŽF).

XX yra atitinkama politikos sritis arba biudžeto antraštinė dalis.

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus priemonei valdyti ir (arba) perskirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Finansinių ir veiklos sprendimų priėmimas ir įgyvendinimas
Išorės personalas	Techninis įgyvendinimas

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

- Pasiūlymas (iniciatyva) atitinka dabartinę daugiametę finansinę programą
- Atsižvelgiant į pasiūlymą (iniciatyvą), reikės pakeisti daugiametės finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą

Paiškinti, kaip reikia pakeisti programavimą, ir nurodyti atitinkamas biudžeto eilutes bei sumas.

- Įgyvendinant pasiūlymą (iniciatyvą) būtina taikyti lankstumo priemonę arba patikslinti daugiametę finansinę programą²⁶.

Paiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

- Pasiūlyme (iniciatyvoje) nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- Pasiūlyme (iniciatyvoje) numatytas bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

- Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio įplaukoms
- Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - nuosaviems ištekliams
 - įvairioms įplaukoms

²⁶ Žr. Tarpinstitucinio susitarimo 19 ir 24 punktus.